

Kitap Tanıtımı ve Tenkitler

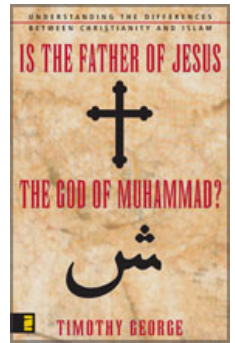
İsa'nın Babası Muhammed'in Tanrısı mı?

Timothy George, **Is the Father of Jesus the God of Muhammad?**
-Understanding the Differences Between Christianity and Islam-
Zondervan Publish., Michigan, 2002.

Kuşkusuz 11 Eylül saldırıları tarihin en büyük ve en kanlı terör eylemi olarak insanların zihnindeki yerini almış durumdadır. Bu eylem yapılma şekli itibariyle yani bir sivil hedefe yine sivil insanlar kullanılarak gerçekleştirilmesi nedeniyle de çok tartışılmış olmakla birlikte bir o kadar daha tartışılan konu yapanların kimliği sorunudur. Her ne kadar hâlâ tam olarak kimler tarafından yapıldığı net olarak ortaya konulamamış olsa da uçaklarda yer aldıkları söylenen ve çoğu Ortadoğu kökenli bir grup genç insan tarafından yapıldığı iddia edilmektedir. Bu gençlerin Ortadoğu kökenli olmaları ve Müslüman olmaları hatta radikal bazı İslâmî gruplarla (Üsame b. Laden, Taliban gibi) ilişkilendirilmeleri dikkatlerin bir anda eylemden çok İslâm'a yönelmesine neden olmuş ve Batı dünyasında İslâm'ın terörist bir din olarak anılmasına neden olmuştur. 11 Eylül İslâm'ın terörle doğ-

MİLEL VE NİHAL

inanç, kültür ve mitoloji araştırmaları dergisi
cilt 4 sayı 1 Ocak – Nisan 2007

rudan ilişkilendirilmesi gibi bir sonucu doğururken aynı zamanda Batı'da insanların İslâm'a karşı olan ilgilerinin de artmasına neden olmuştur. Uzaklardan kalkıp gelen birileri en mahremlerine saldırıya cesaret edebilmiş ve kapitalizmin en önemli mabedi sayılan dünya ticaret merkezini yerle bir etmişlerdi. Burunlarının dibine kadar sokulan bu insanlar kimdi ve ne istiyorlardı? Onları New York'a kadar getiren sebep acaba gerçekten iddia edildiği gibi dini gerekçeler miydi? Yoksa tamamen siyasal nedenler miydi? Veya kendilerine yaşam alanı bırakılmadığına inanılan bir grup Ortadoğulunun ölümlerinden de intikam alma arzuları mıydı? Ama ortada ciddi bir sorun vardı ki o da teröristlerin hemen hepsi iyi eğitim almış ve yaşamlarının çok büyük bir kısmını yenedünyada geçirmiş insanlardı. Bu durum ilginin bir kez daha siyasal sorunlardan çok dine yönelmesine neden oldu ve paradoksal olarak Batıların İslâm'ı sorgulamaya, araştırmaya ve öğrenmeye başlamalarına neden oldu.

Timothy George, 11 Eylül sabahı kahvaltısını yaptıktan sonra o gün bir şapelde yapacağı konuşmaya hazırlık yaparken televizyondaki bir ifade bütün her şeyi alt üst eder: "Amerika saldırı altında!" George'un iptal etmek durumunda kaldığı konuşma için hazırladığı Yeni Ahit pasajı: "İman ediyorum, imansızlığımı yenmem için bana yardım et, Rabbim." (Markos 9:24)'dür. George saldırı sonrasında adeta bütün hayatın durduğunu, fakültedeki herkesin öğrenciler ve hocaların ağlayarak dua etmeye başladıklarını, kutsal kitaptan pasajlar okuduklarını ve sonrasında da yorumların sivil ve masum insanların "Allah adına" öldürülmeleri üzerine yoğunlaştığından söz eder. O andan itibaren de Amerikan toplumunda en çok konuşulan kelimelerin *cihad*, *İslâm*, *Taliban*, *Allah*, *Kur'an*, *fetva*, *imam*, *ümmet* ve *Ramazan* kelimeleri olduğunu söyler. Timothy George'a göre bu gündem insanların hem İslâm'ı merak etmelerine hem de "İslâm'ın Hıristiyan imanının ışığında nasıl anlaşılabilirliği" sorusunu sormalarına neden olmuştur. Nitekim saldırı sonrası yaptığı ilk konuşmasında dinleyicilerin kendisine şu soruları sorduklarını söyler: "İsa hakkında Müslüman

komşularımızla nasıl konuşabiliriz?"; "Biz onlarla aynı Tanrıya mı ibadet ediyoruz?"; "Müslümanlar İsa hakkında ne düşünüyorlar?"; "Müslümanlarla ortak ve farklı olan inançlarımız neler?"; "Müslümanlara dönük Hıristiyan misyonu için dua etmeli miyiz?" "Şayet İslâm, 'iyi ve barışçıl bir din' se niçin imanları nedeniyle Müslüman ülkelerdeki Hıristiyanlar şiddete maruz kalıyor ve öldürülüyorlar?".

Daha da uzatılabilecek bu sorular Batı dünyasında özellikle Amerika'da 11 Eylül saldırıları sonrasında olumlu ya da olumsuz bakış açıları eşliğinde İslâm'ın bir gündeme oturduğunu göstermesi bakımından anlamlıdır. Timothy George, biraz da insanların bu sorular sonrasında Cat Stevens gibi (s.125-127) imanlarını kaybetmemeleri için bu sorulara barışçıl bir perspektifle ama "tarihsel Hıristiyan imanının ışığı altında" cevaplar bulmak için bu kitabı kaleme alır. Ona göre İslâm'ı korkunç, tiksindirici ve iğrenç bir din olarak nitelendirmek kolaycılık olduğu kadar yanlış anlamalara, polemik ve çatışmalara yol açacak bir şeydir. Sakin olmaya, çatışmadan uzak durmaya ve çarpışmanın şiddetini yatıştırmaya insanları davet eder. Ona göre asıl problem çatışmanın korkunçluğundan ziyade insanların tutumlarıdır. Bu yüzden George, İsa'nın da tarzı olduğunu söylediği bir yöntem önerir. Buna göre muhatapla yani öteki inanç mensuplarıyla konuşmadan ve onları yargılamadan önce onları "dinlemek". Ona göre böylelikle sonuçta karşınının inancı reddedilse ve eleştirilse bile o kişinin gönlünde bir sevgi ve sevecenlik mutlaka kalacaktır. Önemli olan diğer din mensuplarına "sevgiyle ve saygıyla" (1 Petrus 3:15) yaklaşabilmektir.

Samford Üniversitesi, Beeson İlahiyat Fakültesinin kurucu dekanı olan, *Theology of the Reformers*, *The Mark of Jesus*, *Evangelical Ecumenism and the Quest for Christian Identity* gibi bir düzineden fazla kitaba imza atmış olan ve kilise tarihiyle teoloji tarihi profesörü olan Timothy George, 11 Eylül saldırısının ruhunda uyandırdığı dehşet ve korku anında serinkanlı davranarak "Is the Father of Jesus the God of Muhammad?" isimli kitabını kaleme alır. Giriş ve

sonuç hariç yedi bölümden oluşan kitapta yazar, sokaktaki her insanın anlayabileceği sadelikte hem İslâm'ı tanıtmaya hem de Hıristiyanlıkla farklılıklarını ortaya koymaya çalışır. Kitabın sonuna İslâm'la ilgili daha fazla soruları olanların okumaları için arasında Kur'an'ın İngilizce çevirisinin de yer aldığı uzunca bir kitap listesiyle Allah, halife, hadis, fetva, oruç, namaz gibi İslâmî kavram ve ifadelerin kısa açıklamalarını içeren bir sözlük bulunmaktadır.

İslâm ve Hıristiyanlık yazara göre birbirine uzak dinler değildir. Nitekim ona göre her iki dinde teolojisiz bir anlam ifade etmez. Her ikisi de Tanrı, dünya ve vahiy hakkında bazı tanımlamalarda ve iddialarda bulunurlar. O, "Muhammed'in Tanrısı İsa'nın babası mıdır?" sorusuna basitçe evet ya da hayır demenin yeterli olmadığını düşünür. İsa'nın babası yaşayan herkesin Tanrısıdır. Aynı zamanda evreni ve içindekileri yaratan, koruyan ve gözeten Tanrı'dır. Bu anlamda Muhammed'i de içerir. Bunu da Pavlus'un Atina'lı paganistlere dediği "Siz şimdi bilmediğiniz bir Tanrı'ya ibadet ediyorsunuz. Ben size o Tanrı'yı tanıtmaya geldim." (Elçilerin İşleri 17:23) sözünü hatırlatır. Ona göre Hz. Peygamber, Arabistan yarımadasından putları temizlemiş ve insanları doksan dokuz ismiyle vasıflanan, yaratıcı, güçlü, her şeye kadir, merhametli, ebedi ve ezeli olan bir Tanrı'ya inanmaya davet etmiştir. Ve bu ses, bu çağrı ona göre İbrahim'in davetinin aynısıdır. Peki Müslümanlar Tanrı'nın İsrail'e yaptığı ahdin bir parçası olmadıkları halde bu nasıl olabilir? Yazara göre bunun iki ihtimali var: 1) İbrahim'in çağrısı İsmail kanalıyla onun soyundan gelenlere ulaşmıştır. 2) Tanrı kendisini asla tanıksız bırakmaz. Bütün insanlara, doğaya ve insan bilincine genel vahiy yoluyla bir takım ilhamlarda gönderebilir (Bkz. Elçilerin İşleri 14:17; Romalılar 1:19-20). Bu açılarından bakıldığında yani sevgi ve barışı öncülleyen bir Tanrı'ya imanı vazeden bir din olan İslâm'ın Tanrısı Hıristiyanlığın Tanrısıyla aynı gibi durmaktadır. Ancak ona göre diğer taraftan bakınca İsa'nın Babası Muhammed'in Tanrısı değildir. Çünkü Hıristiyanların ve Müslümanların Tanrı algısı Tanrının doğası ve karakteri bakımından taban tabana zıttır. Bu yüzden azıcık teoloji bilen hiç kimse her iki dinde de Tanrı'nın aynı olduğunu söyleyemez. Ona

göre sadece Hıristiyan ve Müslümanların biblikal nitelikler olmaksızın ya da bu nitelikler atfedilmeksizin benzer tanrıya iman ettikleri söylenilebilir. Sadece bu kadar yani her iki dinin teolojik yaklaşımları olmaksızın salt “bir olan Tanrıya inanmak” anlamında bir aynılık kurulabilir. Yoksa Tanrı kavramının içi doldurulmaya başlanıldığında gerçekte her ikisinin asla aynı olmadığı anlaşılacaktır.

Her iki dininde vahiy kaynaklı olduğunu söyleyen George’un bu çalışmasının Müslüman Hıristiyan diyaloguna katkı sağlayacağı kanaatindeyiz. Farklılıkları ve benzerlikleri bir şeyleri kırıp dökmeden olduğu gibi anlamaya çalışması ve bunu yaparken de kendi inancını da yadsımaması ortaya koyması açısından bu çalışmayı anlamlı buluyoruz. Nitekim yazar, kitabın son paragraflarından birinde Samuel Zwemer’in 1915’te yaptığı bir duasını onaylayarak aktarır: “Ey Tanrım, günde beş kez saygıyla eğilip ve selamlayan Müslüman dünyaya merhametle bak ve onlara Mesih’ini göster/tanıt.” Bu duayı sadece Müslümanlar için değil aynı zamanda kendileri içinde yaptığını söyleyen George, kendi inançsal değerlerini yadsımaksızın ve karşıdakine hakaret etmeden onun tanıtılabileceği ve anlaşılabilceğinin bir örneğini vermektedir.

İlk olarak 1970’de gittiği Kudüs’te duyduğu ezan sesinden etkilenen George, günde beş kez Tanrı’nın en büyük olduğu, ondan başka kurtarıcının olmadığı, namaza, esenliğe, barışa ve kurtuluşa dair yapılan çağırışı anlamlı bulur. Bu ses Kudüs’de yani Hıristiyanlık Yahudilik ve İslâm’ın ortak kutsal mekanı olan Kudüs’de dünyanın başka yerlerindeki kadar anlamlıdır. Bu yüzden Timothy George, kitabını kalbindeki bir dua için yazdığını söylüyor o dua gerçek *shalom* ve gerçek *islâm* (Tanrısal esenlik – barış anlamında özellikle kullanıyor.)’in hiçbir kurşunun ya da argümanın bozamayacağı şekilde tıpkı bir Cuma günü Kudüs’te okunan ezanda söylenildiği gibi yalnızca Tanrı’nın sevgisine teslim olmak şeklinde gerçekleşmesi olduğunu söylüyor. Evrensel barışın gerçekleşmesi umuduyla bu duaya aminden başka ne denebilir ki.

Cengiz BATUK

(Dr., Rize Ü. İlahiyat Fak.)